

Biblioteksplan för Grums kommun

2019 – 2020

Område Kultur och fritid
Biblioteket Grums kommun

Antagen av KF 2018-11-29, § 102

Innehåll

Det fysiska och det digitala biblioteket.....	3
Informationscentral och mötesplats	3
Digitala biblioteket.....	3
Bibliotek Värmland.....	4
Strategier för utveckling av Grums bibliotek.....	5
Biblioteket och demokratin.....	5
Biblioteket och mångfald	5
Biblioteket som mötesplats	6
Biblioteket och IKT (Informations- och kommunikationsteknik).....	6
Biblioteket och personer med annat modersmål än svenska	6
Biblioteket för barn och unga	7
Skolbiblioteken	7
Biblioteket och äldre	7
Biblioteket och personer med funktionsvariationer	7
Verksamhetsbeskrivningar och åtgärder.....	9
Verksamhetsbeskrivning och åtgärder för bibliotekets IKT.....	9
Verksamhetsbeskrivning och åtgärder för bibliotekets arbete med personer med annat modersmål än svenska.....	9
Verksamhetsbeskrivning och åtgärder för barn- och ungdomsverksamheten	10
Verksamhetsbeskrivning och åtgärder för den	10
Bilaga 1 - Bibliotekslagen.....	11

Enligt bibliotekslagens **17 §** ska kommuner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. En biblioteksplan ska fungera som ett ledsagande dokument med utgångspunkt från såväl kommunens som biblioteksverksamhetens behov och förutsättningar. Dess syfte är även att anamma de målsättningar och strategier som utstakats av den regionala biblioteksplanen, gällande 2017-2020. Detta är en revidering av den biblioteksplan för Grums kommun som framlades 2016.

Det fysiska och det digitala biblioteket

Samhället förändras i en allt snabbare takt. För folkbiblioteken har detta under de senaste åren alltmer kommit att innebära en roll som en institution vilken fångar upp de behov som faller mellan stolarna i den utvecklingen. En aktuell sådan balansgång kan sägas pågå i hur biblioteken på samma gång som de måste följa med i den digitala utvecklingen även har ett uppdrag att se till att ingen grupp användare hamnar efter eller åsidosätts, i och med nya digitala verktyg och möjligheter. Det har därmed blivit viktigare att möta användare utifrån deras egna förutsättningar, i kontexten av den digitala utvecklingen genom att handfast koppla ihop det digitala och fysiska biblioteket för att motverka den digitala klyftan i samhället. Biblioteken jobbar även på detta vis aktivt inom många andra dimensioner, till exempel med mångspråk för att tillgodose behoven av personer med annat modersmål än svenska och tillgängliga medier för personer med funktionsvariationer. Dessa är praktiker med syftet gemensamt att tillförsäkra alla användare rätten till kultur, information och upplevelser.

Informationscentral och mötesplats

I denna omvärld har bibliotekets roll ändrats successivt från lånebibliotek till mer av en informationscentral där biblioteket tillhandahåller, inte bara resurser så som faktaböcker utan också stöd vid användande av digital teknik.

Biblioteket som en lågintensiv, kravlös mötesplats öppen för alla är en naturlig utveckling av bibliotekets roll i det multikulturella samhället. Samtidigt ökar utbudet av tjänster över nätet, vilket innebär att den digitala delen av bibliotekets verksamhet behöver mer resurser för att motverka en digital klyfta.

Digitala biblioteket

Idag kan man låna e-böcker och e-ljudböcker samt söka i databaser via bibliotekets webbplats och appen Biblio. Webbplatsen är en dygnetruntservice där låntagare kan göra omlån, reservationer och söka information. Vi

tillhandahåller både läs- och surfplattor till utlån respektive i biblioteksrummet för att säkerställa att de tjänsterna förankras i verksamheten samt att alla har möjlighet att ta del av dem. Via bibliotekets publika surfplattor kan användaren bland annat ta del av ett stort antal dagstidningar på många olika språk via PressReader och läsa tidskrifter och barnböcker via Ztory.

Bibliotek Värmland

Biblioteken i Värmland har i många år haft ett tätt samarbete i vilket även Sjukhusbiblioteken och Universitetsbiblioteket ingår. Sedan 2012 finns en gemensam webbplats, www.bibliotekvarmland.se, där samtliga av länets kommunbibliotek är med. Webbplatsen är en förlängning av det regionala samarbetet mellan biblioteken i Värmland vad gäller bestånd och låntagare, kompetensutveckling samt marknadsföring av bibliotekens tjänster. Kvalitén på dessa tjänster säkerställs och utvecklas ständigt genom en kontinuerlig regional fortbildning, understödd av Region Värmland. Även länsöverskridande samarbeten förekommer.

Strategier för utveckling av Grums bibliotek

Strategierna som beskrivs i det här avsnittet är delvis generellt hållna och ska genomsyra all bibliotekets verksamhet, delvis knutna till specifika delar av verksamheten. Strategierna utgår delvis ifrån de tre utvecklingsområden den regionala biblioteksplanen utpekat som likvärdighet, läsfrämjande och biblioteket i samhället. Men också utifrån de prioriterade grupper bibliotekslagen beslutat ska ägnas särskild uppmärksamhet av biblioteken. Strategierna knutna till specifika delar av verksamheten mynnar i nästa avsnitt ut i konkreta åtgärdsförslag.

Biblioteket och demokratin

Alla medborgare ska kunna ta del av den information man behöver för den egna utvecklingen och för att kunna utöva sina demokratiska rättigheter men även för förströelse.

- Tillgången till information är en fråga om service men också en demokratifråga. Informationen ska göras tillgänglig för alla.
- Biblioteket ska ha ett brett utbud av litteratur, digitala resurser och generösa öppettider.
- Biblioteket ligger i centrala Grums och ska erbjuda plats för utställningar och programverksamhet.
- Biblioteket ska vara en kravlös plats för informationssökning, lustläsning, samtal, möten; ett vardagsrum för allmänheten.
- Biblioteket ska aktivt jobba med det demokratiska begreppet, till exempel genom att erbjuda möjligheterna för fri åsiktsbildning.

Biblioteket och mångfald

Biblioteket är en demokratisk arena öppen för alla med syfte att ge likvärdig tillgång till information, kultur och möjligheter åt alla. Det ingår i folkbibliotekets uppdrag att värna för mångfalden och skapa miljöer inbjudande för människor med alla sorters bakgrunder, identiteter och kulturer.

- Biblioteket ska aktivt arbeta för främjandet av mångfald genom en strävan mot att inkorporera olika sorters bakgrunder, identiteter och kulturer i sin dagliga verksamhet såväl som i sitt bestånd.
- Biblioteket ska undvika att osynliggöra minoritetsgrupper i sin verksamhet genom att medvetet arbeta mot och framhäva dessa i sin verksamhet.

Biblioteket som mötesplats

Kommunens invånare behöver platser där de kan mötas utan krav på medlemskap eller entréavgifter. En sådan plats kan biblioteket erbjuda i sina lokaler.

- Biblioteket ska erbjuda föreningar och allmänheten möjligheter att träffas genom att tillhandahålla utrymmen för sammankomster i bibliotekshuset.
- Biblioteket ska fungera som en lågintensiv, kravlös mötesplats för människor från alla bakgrunder.
- Bibliotekets lokaler ska sträva mot att stimulera olika behov hos låntagare, till exempel genom att inspirera till olika sorters intressen eller uppmuntra kreativitet.

Biblioteket och IKT (Informations- och kommunikationsteknik)

Det digitala biblioteket får större och större betydelse och kräver så stora resurser att ett samgående i länet varit en förutsättning för att biblioteket kunnat utveckla sin webbplats på ett framgångsrikt sätt.

- Biblioteket samarbetar med Region Värmland och andra kommunbibliotek för att utveckla bibliotekets e-tjänster.
- Låntagare ska nås genom nya kanaler, utifrån deras behov och vanor.
- Biblioteket ska genom införlivandet i verksamheten av nya digitala verktyg och medier motverka den digitala klyftan.
- Biblioteket ska undvika att alienera låntagare obekanta med moderna IKT-verktyg.

Biblioteket och personer med annat modersmål än svenska

Biblioteket är en naturlig plats att gå till för personer med annat modersmål än svenska som söker litteratur och information på andra språk än svenska. Biblioteket är en offentlig plats och kan som sådan bidra till att möjliggöra möten mellan människor med olika bakgrunder och kulturer. Personer med annat modersmål än svenska är enligt bibliotekslagens **5 §** en prioriterad grupp och ska ges särskild uppmärksamhet

- Biblioteket ska underlätta för personer med annat modersmål än svenska att finna litteratur och information på andra språk än svenska.
- Biblioteket ska verka för att skapa möten mellan personer från olika bakgrunder och kulturer.
- Biblioteket ska tillhandahålla tjänster för att studera svenska som ett andraspråk.

Biblioteket för barn och unga

En av bibliotekets huvuduppgifter är att verka läsfrämjande. Genom uppsökande verksamhet i skolorna, BVC och ett nära samarbete med de enskilda lärarna ska biblioteket främja läsning bland barn och unga. Barn och unga ska ägnas särskild uppmärksamhet av bibliotekets verksamhet enligt bibliotekslagen **8 §**.

- Biblioteket ska utveckla samarbeten mellan bibliotekets medarbetare, skolans pedagoger och elevernas föräldrar för att uppmuntra och stimulera läslust och språkutveckling.
- Biblioteket ska verka för att utveckla och kurera läslust samt långsiktiga intressen i olika och varierande fält, utifrån låntagares önskemål och behov.
- Biblioteket ska fungera som en kravlös, icke-instrumentell miljö där fokus står på lust snarare än förmåga, detta för att odla ett naturligt förhållningssätt av kultur som vardag.

Skolbiblioteken

Biblioteket ansvarar för skolbibliotekens beståndsutveckling. Den dagliga verksamheten sköts av skolorna själva.

- Biblioteket ansvarar för inköp och registrering av nya titlar på skolbiblioteken.

Biblioteket och äldre

Bibliotekets verksamhet för äldre strävar mot att anpassas till deras specifika behov och önskemål. Utformningen av verksamheten utgår alltid från denna grups förutsättningar.

- Biblioteket ska tillhandahålla ett gott utbud av litteratur med stor stil samt ljudböcker.
- Biblioteket ska erbjuda möjligheter och utbildning för äldre att använda e-tjänster och IKT-verktyg, för att motverka den digitala klyftan.

Biblioteket och personer med funktionsvariationer

Personer med funktionsvariationer är en prioriterad grupp och ska enligt bibliotekslagens **4 §** ägnas särskild uppmärksamhet så att de fullgott kan tillfredsställa sina informations- och kulturbehov.

- Biblioteket ska utveckla och anpassa sina traditionella såväl som digitala tjänster för att vara tillgängliga för personer med funktionsvariationer.

- Biblioteket ska genom uppsökande verksamhet ge personer med funktionsvariationer en likvärdig service.
- Biblioteket ska inrätta sina lokaler så att de blir lättillgängliga för personer med funktionsvariationer.
- Biblioteket ska tillhandahålla olika medietyper anpassade för olika former av funktionsvariationer.
- Personer med funktionsvariationer ska om möjligt ges möjlighet att delta i ordinarie programaktiviteter.
- Personer med funktionsvariationer ska vara närvarande i bibliotekets kommunikation, exempelvis i sociala medier.

Verksamhetsbeskrivningar och åtgärder

Dessa åtgärdsförslag tar avstamp i strategierna beskrivna i det förra avsnittet men knyter konkret an till bibliotekets verksamhet idag och i framtiden. Uppföljning av de här åtgärderna kommer formellt utföras i form av statistik kring låne-, boknings- och besökssiffror samt fortlöpande internt.

Verksamhetsbeskrivning och åtgärder för bibliotekets IKT

Bibliotekets webbplats är öppen dygnet runt. Där kan besökarna göra omlån, reservationer och söka information. På webbplatsen www.bibliotekvarmland.se finns alla kommuner i Värmland med. En webbsamordnare är anställd för Bibliotek Värmlands gemensamma webbplats. Boktips och evenemang samt länkar till närliggande ämnesområden finns på portalen. Biblioteket jobbar idag aktivt med både Facebook och Instagram för att marknadsföra tjänster, evenemang och låta användare få en inblick i bibliotekets vardag.

Åtgärder:

- Fortsatt marknadsföring av bibliotekets tjänster genom nya kanaler.
- Arbeta fram en strukturerad plan för sociala medier
- Arbeta mot grupper som inte naturligt bekantar sig med nya IKT-verktyg, så att deras information- och kulturförsörjning genom de kanalerna inte blir lidande.
- Fortgående utbilda personal i ny IKT relevant för bibliotek.

Verksamhetsbeskrivning och åtgärder för bibliotekets arbete med personer med annat modersmål än svenska

Biblioteket tillhandahåller idag litteratur och information, tidskrifter och tidningar på ett flertal andra språk än svenska och samarbetar både regionalt samt med Internationella biblioteket för att komplettera det utbudet. Biblioteket tillhandahåller även material för att studera svenska som ett andraspråk och medier på lättläst svenska. För att tillmötesgå det allt större behovet av litteratur på andra språk än svenska har biblioteket påbörjat en förnyelse av detta bestånd.

Åtgärder:

- Fortsätta utveckla bibliotekets bestånd för att spegla behovet av litteratur, information och andra medier på andra språk än svenska.
- Starta programverksamhet på biblioteket riktad mot personer med annat modersmål än svenska med syfte att stödja studier i svenska som ett andraspråk.
- Anpassa bibliotekets ordinarie programverksamhet för att vara relevant för även personer med annat modersmål än svenska.

Verksamhetsbeskrivning och åtgärder för barn- och ungdomsverksamheten

Biblioteket jobbar aktivt mot barn och unga. Genom samarbete med BVC får små barn sina första gåvoböcker och ett större regionalt samarbete kring projektet bokstart har startat. I förskolan finns samarbete kring bokpåsen som är ett sätt att få föräldrar att läsa för sina barn. Biblioteket har även börjat inrätta kapprumsbibliotek på hittills tre förskolor i kommunen. När barnen kommer upp i skolåldern erbjuds alla klasser bokprat och biblioteksbesök. På skollov erbjuder biblioteket aktiviteter så som teater, pyssel, författarbesök eller kreativa workshops.

Åtgärder

- Utökad samarbete med förskolan och fortsätta jobba med kapprumsbiblioteken.
- Fortsätta det utökade samarbetet med BVC.
- Starta upp samarbete med den nya familjecentralen och öppna förskolan

Verksamhetsbeskrivning och åtgärder för den sociala verksamheten

Vi har idag verksamhet och personal med särskilt ansvar för personer med funktionsvariationer. I verksamheten ingår att tillhandahålla litteratur till låntagare som inte kan ta sig till biblioteket på egen hand, genom Boken kommer-verksamheten. Biblioteket tillhandahåller även Talboken kommer som innebär att användaren får talböcker levererade digitalt direkt till sin daisy-spelare. En viktig aspekt av verksamheten är att i framtiden fortsätta att införliva IKT-verktyg för att säkra denna grupps tillgång till information, upplevelser och kultur samt motverka den digitala klyftan. Detta inkluderar även utåtriktad verksamhet såväl som den fortsatta utvecklingen av samarbeten med andra aktörer.

Åtgärder:

- Bygga upp nätverk med den sociala verksamheten i kommunen och informera om bibliotekets tjänster.
- Bygga upp nätverk med ideella organisationer och föreningar.
- Informera och utbilda låntagare för att göra dem medvetna om möjligheterna IKT-verktyg innebär för tillgänglighet.
- Utveckla bibliotekets e-tjänster för att öka gruppens tillgång till medier och information.

Bilaga 1 - Bibliotekslagen

Bibliotekslag (2013:801)

SFS nr: 2013:801

Departement/myndighet: Kulturdepartementet

Utfärdad: 2013-10-31

Ändringsregister: [SFSR \(Lagrummet\)](#)

Källa: Regeringskansliet / Lagrummet

Tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvarsfördelning

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, landstingen, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, landsting, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar landstingen och de kommuner som inte ingår i ett landsting.
4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
5. För lånecentraler ansvarar staten.
6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i denna lag.

Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Folkbibliotek

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

Skolbibliotek

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Regional biblioteksverksamhet

11 § Varje landsting och de kommuner som inte ingår i ett landsting ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet.

Högskolebibliotek

12 § Det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan.

Lånecentraler

13 § För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Samverkan

14 § I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

15 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

Skyldigheten att avgiftsfritt ställa litteratur till förfogande gäller inte för folk- eller skolbibliotek.

16 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

Biblioteksplaner

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Uppföljning

18 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet.

Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.